

BANE NOR SF
Postboks 4350
2308 Hamar

Saksbehandler:
Eli Bjørnø Sjulstad

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Utbygging på Vestfoldbanen mellom Nykirke og Barkåker

Kontrollnummer: 2021.243.I.SFVT

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Gisle Kvaal Grepstad (Bane NOR)

Fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark:
Eli Bjørnø Sjulstad

Andre deltagere fra virksomheten:
Nina Rønning Raabel (Bane NOR)
Dag Aursland (Sapi Nor)
Kadja Borges (Sapi Nor)
Anders Bentzrød (Sapi Nor)

Andre deltagere fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark:
Kathrine H. Sundeng

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Utbygging på Vestfoldbanen mellom Nykirke og Barkåker den 20.10.2021. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen en uke etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark avdekket 7 avvik og ga 1 anmerkning(er) under inspeksjonen.

Statsforvalteren ser alvorlig på avvik 1, avvik 2 og avvik 3 som ble avdekket ved denne inspeksjonen.

Avvik:

- Virksomheten har overskredet utslippsgrenser gitt i tillatelsen og det kan ikke dokumenteres at korrigerende tiltak ble iverksatt.
- Hendelser med akutt forurensning i juni 2021 (syreutslipp) er ikke varslet nødnummer 110, og andre unormale forhold som kan ha fått forurensningsmessig

betydning er ikke varslet Statsforvalteren i Vestfold og Telemark i samsvar med tillatelsen.

- Utslippskontrollen oppfyller ikke krav i tillatelsen.
- Avvikssystemet er mangelfullt.
- Virksomhetens måleprogram er ikke oppdatert.
- Miljørisikoanalysen er ikke oppdatert og risikoreducerende tiltak er ikke dokumentert.
- Virksomheten har ikke tilstrekkelige skriftlige rutiner for å sikre at krav i tillatelsen overholdes.

Anmerkninger:

- Kvartalsrapportering til Statsforvalteren kan forbedres.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

13.12.2021	Eli Bjørnø Sjulstad	Siv Hege Wang Grøvo
dato	kontrollør	fagsjef
	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: BANE NOR TØNSBERG	
Organisasjonsnr.: 983159923	Eies av: 917082308
Bransjenr. (NACE-kode): 42.120 - Bygging av jernbaner og undergrunnsbaner	

Kontrollert enhet

Navn: Utbygging på Vestfoldbanen mellom Nykirke og Barkåker	Anleggsnr.: 3803.0239.01
Kommune: Tønsberg	Fylke: Vestfold og Telemark
Anleggsaktivitet: Annen aktivitet	
Tillatelse gitt: 30. november 2018	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Bane NOR (Utbygging på Vestfoldbanen mellom Nykirke og Barkåker) plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Bane NOR (Utbygging på Vestfoldbanen mellom Nykirke og Barkåker) innen 01. februar 2022 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan ulovlig forhold er fulgt opp.

Gjennomføringen av tiltakene vil bli fulgt opp ved ny kontroll.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfvtpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark v/Eli Bjørnø Sjulstad.

4. Varsel om endring av gebyr

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for kontroller på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnadene for gjennomføringen av kontrollen. Vi varsler derfor at vi i henhold til forvaltningsloven § 16, tar sikte på å fastsette gebyrsats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet. Dette betyr i så fall at dere skal betale kr. 33 800,- i gebyr for kontrollen.

Hjemmel for et vedtak om sats for kontroll av virksomheter er forurensningsforskriften § 39-7. Dere har anledning til å kommentere dette varselet. jf. forvaltningsloven § 16. Eventuelle kommentarer må sendes til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark innen to uker etter at dette brevet er mottatt.

5. Innsyn

Denne rapporten er midlertidig unntatt offentlighet jf. offentleglova § 24 andre ledd, andre punktum. Rapporten vil på et senere tidspunkt bli gjort tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, samt via norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Virksomheten har overskredet utslippsgrenser gitt i tillatelsen og det kan ikke dokumenteres at korrigerende tiltak ble iverksatt.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomheten etter forurensningsloven, vilkår 2.2, 2.5, 3.1, 3.2 og 10.1.

Internkontrollforskriften §5 andre ledd punkt 7.

Forurensningsloven §7.

Kommentarer:

Anlegget har en tillatelse fra Statsforvalteren som regulerer hva som er tillatte utslipp fra anlegget. Tillatelsen setter også krav om at utslippene ikke skal føre til at vassdrag eller sjøresipient blir skadet, og virksomheten må om nødvendig utføre avbøtende tiltak.

Det har over lengre tid vært flere overskridelser av utslippsgrenser (utslipp til vann) satt i virksomhetens utslippstillatelse, samt hendelser med akuttutslipp.

Virksomheten kunne ikke dokumentere at det var iverksatt nødvendige korrigerende tiltak.

Virksomheten kunne ikke dokumentere at vurderinger av overutslippenes miljøkonsekvens var gjort. Det har blitt gjort overordnede vurderinger av den enkelte resipient i den generelle resipientovervåkingen for 2020, samt forenklede vurderinger i kvartalsrapporteringen. Dette ansees ikke som en tilstrekkelig steds spesifikk og detaljert vurdering av de konkrete utslippenes miljøkonsekvens.

Med utgangspunkt i mangelen på dokumentasjon kan ikke Statsforvalteren se at virksomheten i tilstrekkelig grad har vurdert miljøkonsekvens av de ulike bruddene på tillatelsen eller vurdert avbøtende tiltak jamfør tillatelsen 3.2.

Avvik 2

Hendelser med akutt forurensning i juni 2021 (syreutslipp) er ikke varslet nødnummer 110, og andre unormale forhold som kan ha fått forurensningsmessig betydning er ikke varslet Statsforvalteren i Vestfold og Telemark i samsvar med tillatelsen.

Avvik fra:

Forurensningsloven §39.

Tillatelse til virksomheten etter forurensningsloven, vilkår 2.5 og 10.4.

Kommentarer:

Akutt forurensning skal varsles nødnummer. Virksomheten skal så snart som mulig informere Statsforvalteren (tidl. Fylkesmannen) om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning.

Det ble ved to alvorlige hendelser i juni 2021 (syreutslipp) ikke varslet om akutt forurensning til nødnummer 110.

Det ble ved en hendelse 1. juni 2021 sluppet ut saltsyre direkte til grunn ved et utslipp fra rensaneanlegg for tunnelvann ved Skottåstunnelen (R1). I etterkant av tilsynet ble dokumentasjon knyttet til dette utslippet oversendt Statsforvalteren. Dokumentasjonen beskriver ikke hvilke mengder som ble sluppet ut, hvilken konsentrasjon utslippet hadde eller over hvor lang tid utslippet pågikk. Virksomheten informerte om at det ble gjennomført nøytralisering av syre med sement og sand, samt at varsling ikke hadde blitt vurdert som nødvendig da oppryddingen ble gjennomført umiddelbart.

Det ble ved en hendelse 16. juni 2021 sluppet ut syreholdig urensset tunnelvann fra rensaneanlegg for tunnelvann ved Skottåstunnelen (SC05) til Undrumsdalsbekken. Utslippet pågikk fra kl. 6.00 til 13.00, og i informasjon fra virksomheten varierer rapportert mengde mellom 24 000 l («strongly acidic tunnel water») og 120 000 l («sludge tunnel water»).

Statsforvalteren ble ikke «så snart som mulig» varslet om utslippet av saltsyre eller andre overskridelser av grenseverdier for utslipp. Varsling i års- og kvartalsrapportering ansees ikke som tilstrekkelig. Hendelser med syreutslipp er ikke rapportert i kvartalsrapportering.

Virksomheten kunne ikke fremvise rutiner for varsling iht. føringer i tillatelsen. Det vises også til avvik 7.

Avvik 3

Utslippskontrollen oppfyller ikke krav i tillatelsen.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomheten etter forurensningsloven, vilkår 3.1 og 11.2.
Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 7.

Kommentarer:

Tillatelsens vilkår 3.1 og 11.2 setter krav om overvåkning av utslipp fra stasjonære rensesanlegg for tunneldrift og dagsonearbeider.

Det er ikke gjennomført utslippsskontroll iht. krav satt i tillatelsen. Det har i perioder vært manglende prøvetaking av ukentlige mengdeproposjonale prøver, samt manglende kontinuerlig overvåkning. Manglende kontroll av utslipp medfører at virksomheten ikke har tilstrekkelig mulighet til å kunne iverksette forurensningsbegrensede tiltak ved behov.

Statsforvalteren ble informert om mangelfull utslippsskontroll i oversendt kvartalsrapportering første og andre kvartal 2021, samt i årsrapportering for 2020. Bane NOR begrunner dette med underbemanning hos entreprenør og sene utstyrsleveranser fra utlandet, bl.a. pga. Covid19-situasjonen. Virksomheten er ansvarlig for å overholde alle krav i tillatelsen uavhengig av forhold som underbemanning eller liknende. Ved behov for endringer i tillatelsen må det sendes en søknad til Statsforvalteren om dette.

I e-post av 27.10.2021 (i etterkant av tilsynet) informerer virksomheten om at overvåkning nå er etablert iht. krav i tillatelsen.

Avvik 4

Avvikssystemet er mangelfullt.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd punkt 7.
Tillatelse til virksomheten etter forurensningsloven, vilkår 2.6.

Kommentarer:

Virksomheten plikter gjennom internkontrollforskriften å iverksette rutiner for å avdekke rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Virksomheten har etablert et avvikssystem (Synergi). Det fremkommer ikke av virksomhetens rutiner eller av avvikssystemets oppsett at brudd på tillatelsens vilkår skal registreres og behandles som avvik. Virksomheten kunne ikke fremlegge eksempel på at det var registrert avvik som gjaldt overskridelse av utslippsgrenser. Virksomheten informerte om at avvik og mangler har blitt fulgt opp i møter/befaringer og dokumentert gjennom referatføring. Virksomheten viser til at lukking av avvik har blitt dokumentert på tilsvarende måte i møtoreferat. Statsforvalteren kan ikke se at det er tydelig referanse til avviks-/RUH-

nummer eller tilsvarende i møtoreferat, og at koblingen mellom avvikssystem og annen dokumentasjon er utydelig.

Det var gjennomgående manglende systematisk og konsekvent bruk av avvikssystemet for aspekter knyttet til ytre miljø. Det kunne ikke dokumenteres at avvik ble fulgt opp konsekvent og fortløpende.

Avvik 5

Virksomhetens måleprogram er ikke oppdatert.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomheten etter forurensningsloven, vilkår 11.1, 11.2, 11.3 og 11.4.

Kommentarer:

Tillatelsens vilkår 11.4 stiller krav om program for utslippskontroll (måleprogram) som skal inngå i virksomhetens dokumenterte internkontroll og at dette skal holdes oppdatert.

Et generelt måleprogram er utarbeidet før anleggsstart, men det kunne ikke forelegges et oppdatert måleprogram. Under tilsynet ble det informert om at prøvetaking er utført med utgangspunkt i føringene satt i tillatelsen fra Statsforvalteren, men det kunne ikke forelegges dokumentasjon eller et oppdatert måleprogram som viste dette.

Måleprogrammet er ikke oppdatert og oppfyller ikke krav i tillatelsen.

Avvik 6

Miljørisikoanalysen er ikke oppdatert og risikoreduserende tiltak er ikke dokumentert.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomheten etter forurensningsloven vilkår 10.1 og 10.2.
Internkontrollforskriften § 5 punkt 6.

Kommentarer:

Tillatelsens vilkår 10.1 stiller krav om at miljørisikovurderingen skal holdes oppdatert ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold, og tillatelsens vilkår 10.2 stiller krav om at virksomheten skal iverksette risikoreduserende tiltak med utgangspunkt i miljørisikoanalysen. Virksomheten skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene. Internkontrollforskriften § 5 punkt 6 sier at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene.

Det er utarbeidet en miljørisikoanalyse og en miljøoppfølgingsplan. Disse er datert henholdsvis 29.09.2017 og 20.12.2017, og er produsert før anleggsstart. Det var utarbeidet en kontrollplan for ytre miljø i anleggsfasen sist oppdatert 1.10.2021. I denne planen var et av de beskrevne tiltakene gjennomføring av miljørisikovurderinger før oppstart av relevant aktivitet. Det kunne likevel ikke forelegges en oppdatert miljørisikoanalyse (eller tilsvarende)

inkl. handlingsplan/tiltaksplan eller en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene som er iverksatt med utgangspunkt i miljørisikoanalysen(-e).

Miljørisikoanalysen er ikke oppdatert og risikoreduserende tiltak er ikke dokumentert.

Avvik 7

Virksomheten hadde ikke tilstrekkelige skriftlige rutiner for å sikre at krav i tillatelsen overholdes.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 punkt 7.

Tillatelse til virksomheten etter forurensningsloven vilkår 2.6.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften § 5 punkt 7 stiller krav om at det skal iverksettes rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Virksomheten skal ha nødvendige rutiner for å forebygge overtredelser mht. ytre miljø. Det ble under tilsynet etterspurt eksempler på rutiner for vannprøvetaking og oppfølging av renseanlegg, men dette kunne ikke forelegges.

Virksomhetens internkontroll var ikke tilfredsstillende mht. skriftlige rutiner. Eksempelvis anses følgende rutiner nødvendige (ikke uttømmende):

- Rutine for vannprøvetaking
- Rutine for oppfølging av renseanlegg
- Rutine for oppfølging av kontinuerlig overvåkning
- Rutine for oppfølging av sedimentasjonsløsninger

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Kvartalsrapportering til Statsforvalteren kan forbedres.

Kommentarer:

Det er gjennomført kvartalsvis og årlig rapportering til Statsforvalteren iht. krav i tillatelsen. Rapporteringen inneholder mye informasjon, men det er gjennomgående manglende tolkninger av data og manglende forklaring på hvorfor overskridelser har skjedd. Det nevnes i denne sammenheng bl.a. informasjon om spesifikke hendelser, spesielle værforhold, problemer med utstyr o.l. Det er gjennomgående manglende synliggjøring av alvorlighetsgrad/miljøkonsekvens ved hendelser.

8. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- UNB – Utbygging av Nykirke – Barkåker, Tilsyn av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark 20.10.2021, gjennomgang av internkontroll og oppfølging av tillatelser ved anlegget.
- ICP-34-A-11043 Miljøoppfølgingsplan for anleggsfasen 20.12.2017
- ICP-34-A-11045 Miljørisikoanalyse for anleggsfase 29.09.2017
- UVB-60-A-00048 Spesifikasjon ytre miljø 15.01.2019
- UVB-60-Q-20010 Environmental management plan 03.06.2020
- UVB-60-A-20056 Water treatment plant 14.07.2020
- UVB-60-A-22220 CA02 Nykirke surface zone, Earthworks, sediment basin stability, calculation report 23.03.2021
- UVB-60-A-23014 CA03 Kopstad Tunnel, Other related works, Hydraulics, Water management during construction phase 03.09.2021
- UVB-60-A-24001 CA04 Teigen-Skaug surface zone, Other related works, Hydraulics, Water management during construction phase 09.08.2021
- UVB-60-A-31001 CA11 Disposal Sites, Method statement, Deposit area 1 – Temporary stormwater system installation
- UVB-60-A-30003 CA10 Tangsrød surface zone, Other related works, Hydraulics, Water management during construction phase
- Report Synergy Case 620917
- Søl av saltsyre ved vannrenseanlegg, Skottåsen, ID 17644
- 620917 Acid leakage/Syre lekkasje, Skottås R1 BIM checklist ID: 002170
- UVB-60-Q-25009_00E Report from an incident on 16 June 2021 in which untreated tunnel water was discharged from the water treatment part at CS 05.